

SÁNDOR JÓZSEF

1911. február 11. Rákospalota, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye -
1985. augusztus 21. Budapest

MTI/MTVA Fotóarchívum/Urbán Nándor

FŐBB TISZTSÉGEI

Az MDP KV póttagja	1951. március 1.–1954. május 30.
Az MDP KV Pártgazdasági Osztálya helyettes vezetője	1954. július–1956. október 31.
Az MSZMP IKB, illetve KB tagja	1956. november 7.–1980. március 28.
Az MSZMP IKB Szervező Bizottsága tagja	1956. november 11.–1957. február 26.
Az MSZMP IKB Pártgazdasági Osztálya vezetője	1956. november 16.–1957. február 26.
Az MSZMP IKB/KB Párt- és Tömegszervezetek Osztálya vezetője	1957. február 26.–1963. december 5.
Az MSZMP KB Irodája vezetője	1963. december 5. és 1977. április 13.

PÁLYÁJA

Apja Rosenberg Sándor cipésmester volt, anyját Klein Reginának hívták. Négy polgárit végzett, majd kitanulta a szücs szakmát. 1928-ban, segédlevele megszerzésekor belépett a bőrösök szakszervezetbe, 1930-ban pedig a Magyarországi Szociáldemokrata Pártba. 1932-ben kapcsolódott be az illegális kommunista mozgalomba. 1934-től a Kommunista Ifjúság Magyarországi Szövetsége rákospalotai titkára volt, s tagja lett az MSZDP Országos Ifjúsági Bizottságának is. 1936-ban kommunista tevékenység miatt kizárták az MSZDP-ből, ugyanabban az évben a kommunista párttal is megszakadt a kapcsolata. 1937-től önálló szücsmesterként dolgozott. 1942-ben behívták munkaszolgálatra. 1944-ben megszökött alakulatától, s a háború végéig bujkált. A nyilas uralom idején részt vett az újpesti ellenállási mozgalomban.

1945-től a Magyar Kommunista Párt funkcionáriusa, 1946-tól rákospalotai szervezetének titkára volt. Pártja jelöltjeként 1945-ben tagja lett a Rákospalotai Nemzeti Bizottságnak, majd a helyi képviselő-testületnek, 1947–1949 között utóbbi elnökeként működött. 1948. júliusban az SZDP-nek az MKP-ba olvasztásával létrejött Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége Párt- és Tömegszervezetek Osztályára helyezték instruktornak. 1949–1950-ben az MDP egyéves pártiskoláján tanult, majd főinstruktorként visszakerült korábbi osztályára. 1951. március és 1954. május között az MDP KV póttagja volt. 1954. júliusban kinevezték a KV Pártgazdasági Osztálya helyettes vezetőjévé. 1956-ra elvégezte a Marx Károly Közgazdaság-tudományi Egyetemet.

Az 1956. évi forradalom és szabadságharc leverése után csatlakozott a Kádár-féle vezetéshez. Tagja lett a forradalom idején széthullott MDP utódként megalakított

Magyar Szocialista Munkáspárt Ideiglenes Központi Bizottságának (1957. júniustól Központi Bizottság), s a Pártgazdasági Osztály vezetőjeként bekerült a pártszervezést irányító Szervező Bizottságba. A forradalmat követő megtorlás nagyságrendjének megítélésében a keményvonalasok közé tartozott. Az 1957. február 26-i IKB-ülésen a letartóztatottak számát kevesellte: „őrizetbe vettek 1030 főt. Ez szerintem túlzottan alacsony, ha figyelembe vesszük, hogy az ellenforradalomnak komoly vezetőgárdája volt, széles területen dolgozott.” Miután 1957. februárban a Szervező Bizottságot a Titkárság felállítása miatt megszüntették, átvette a Párt- és Tömegszervezetek Osztálya vezetését Németi Józseftől, 1957. decembertől pedig a KB mellett működő Pártépítési Elméleti Munkaközösség titkára, 1960. februártól 1966-ig elnöke, 1959. február–1960. január között a KB Mezőgazdasági Bizottsága tagja volt. 1958. novemberben országgyűlési képviselővé választották, mandátumát élete végéig megtartotta.

1963. decembertől az MSZMP KB Irodáját vezette. Aczél György és Biszku Béla mellett az 1970-es évek végéig Kádár legszűkebb informális köréhez tartozott. Bizalmi helyzeténél fogva pozíciójánál lényegesen nagyobb befolyással rendelkezett a pártban, amellyel rendszeresen élt is. A pártvezetésen belül – Aczéllal együtt – a Rákosi-kérdés felelősének számított. 1962. augusztusban Krasznodarban közölte a bukott diktátorral az MSZMP-ből való kizárásának tényét, 1967-től tárgyalt vele hazatérésének lehetőségéről, 1971-ben a temetését is ő intézte.

1977. áprilisban nyugállományba vonult, az MSZMP KB-ból a XII. pártkongresszuson (1980. március 25–28.) maradt ki. Nyugdíjasként az 1980-as évek elején a Minisztertanács Kivételes Ellátások Bizottsága titkáráként tevékenykedett.

FORRÁSOK

Az MDP Politikai Bizottsága 1954. június 30-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára M-KS 276. fond 53/183. őrzési egység. http://www.digitalarchiv.hu/faces/frameContentGenerator.jspx?ADT_ID=39490&MT=1 (A letöltés ideje 2015. április 27.)
http://www.tortenelmitar.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=5742&catid=86%3As&Itemid=67&lang=hu (A letöltés ideje 2015. április 27.)

IRODALOM

Püskösti Árpád: *Rákosi bukása, száműzetése és halála, 1953–1971*. Európa Kiadó, Budapest, 2001.
Huszár Tibor: *Kádár. A hatalom éve, 1956–1989*. Corvina Kiadó, Budapest, 2006.